

In het kader van de ruimtelijke ordening blijven de streekplannen een belangrijke plaats innemen. De laatste maanden zijn weer een aantal streekplannen vastgesteld: het streekplan Lauwerszee door de Provinciale Staten van Groningen en Friesland, het streekplan West-Zeeuws Vlaanderen, het streekplan Alblasserwaard en Vijfherenlanden. Een partiële herziening had plaats van het streekplan Westland, wat betreft Midden-Delfland-Oost. Het voorontwerp-streekplan Veluwe is ook gepubliceerd. De P.P.D. vraagt zich af of toewijding van de omvang van de verblijfsaccommodatie nog verantwoord genoemd mag worden. De maat ten aanzien van particuliere zomershuisjes c.q. tweede woningen is vol. Wat betreft de dagrecreatie wil men concentratiepunten met grote opnamecapaciteit inrichten. Als men echter in de grote behoeften gaat voorzien, loopt men de kans dat deze het milieu gaan overheersen.

Bij de ruimtelijke ordening in streekverband blijkt de bestuurlijke organisatie steeds meer een knelpunt te zijn. Thans ligt het derde rapport over de gewestvorming op tafel. Het eerste was van de Commissie-Brasz, in opdracht van het Instituut Randgemeenten, het tweede een advies van de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening en het derde van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Alle rapporten gaan er van uit dat de drie bestuurslagen rijk, provincie en gemeente gehandhaafd moeten blijven. De Commissie-Brasz geeft echter de voorkeur aan een Gewestwet: de bestaande machtsverhoudingen worden anders niet doorbroken, het regionale lichaam moet stevige bevoegdheden hebben. De V.N.G. wenst een verruiming van de „wet gemeenschappelijke regelingen”, daar een Gewestwet verstarrend werkt. De samenwerking zou volgens dit rapport vrijwillig moeten zijn. De Raad van Advies staat dicht bij de Commissie-Brasz met de opvatting dat grote gemeenten moeten worden gecreëerd. De toepassing van de Wet op de Ruimtelijke Ordening begint geleidelijk op gang te komen. Naar het verloop in de gemeentelijke praktijk vroeg het Tweede Kamerlid mejuffrouw Haars aan de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Zij informeerde of de Minister

bereid was na te gaan hoe ver de gemeenten gevorderd zijn met de aanpassing van hun bestemmingsplannen „oude stijl” aan de wet op de Ruimtelijke Ordening, of er zekerheid bestaat dat alle meldingsgebieden op 1 augustus 1970 voldoende door nieuwe bestemmingsplannen zullen zijn beschermd en indien een dergelijke bescherming niet tijdig kan worden verkregen, of de Minister dan bereid is mededeling te doen betreffende de resultaten van het overleg in de Beraadsgroep 1970. De Minister antwoordde dat hij zich via de inspecteurs voor de ruimtelijke ordening op de hoogte houdt van de voortgang en dat het vrijwel zeker was dat niet alle meldingsgebieden op 1 augustus 1970 opgenomen zijn in de bestemmingsplannen. Met het oog hierop is in januari 1969 een Beraadsgroep 1970 ingesteld, die zal adviseren over de middelen die aangewend kunnen worden om bescherming van meldingsgebieden te waarborgen.

De bestemmingsplannen voor een nieuwe stad zijn in de Tweede Kamer aan de orde gekomen bij de vragen, die de heren van den Doel en Egas stelden aan de Ministers van Verkeer en Waterstaat en van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening betreffende Lelystad. Zij vroegen of het waar was dat in Lelystad dit jaar gestart wordt met een nieuwe woonwijk, terwijl er geen structuur - c.q. bestemmingsplannen zijn vastgesteld, of dit niet nadelig is voor een verantwoorde, planmatige ontwikkeling en wanneer publikatie en vaststelling van de definitieve c.q. bestemmingsplannen te verwachten is. Het antwoord van de Ministers luidde, dat de bouw tot dusverre plaats had volgens een door Verkeer en Waterstaat in 1965 goedgekeurd stedenbouwkundig plan voor de eerste fase, dat dit plan past in het kader van het oorspronkelijke structuurplan, hoewel het noodzakelijk was gebleken dat een aantal uitgangspunten getoetst werd aan de gewijzigde omstandigheden, en dat het herziene structuurplan in de loop van dit jaar gereed komt; publikatie en vaststelling is in 1970 te verwachten.

Afwijking van de plannen vinden we in het geval Kuinderbos. Als de voornemens van het Ministerie van Defensie doorgaan, zal het Kuinderbos in de Noordoostpolder bij Friesland - 1000

te mogen trekken:

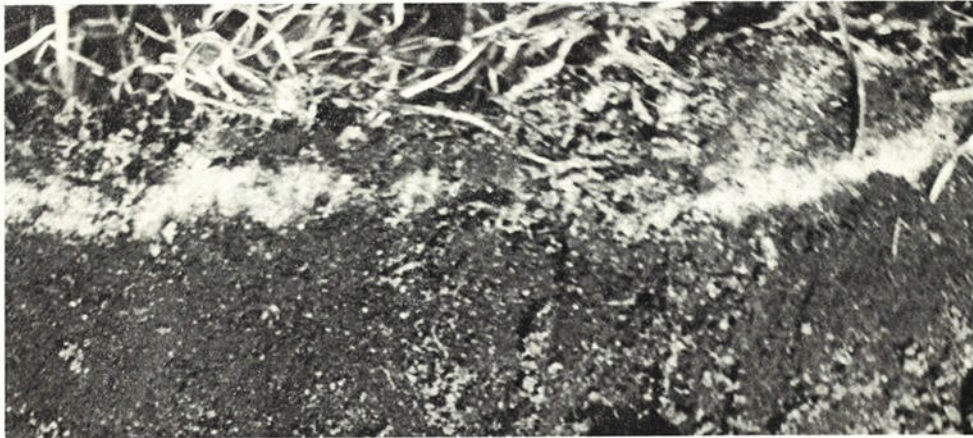
1. D.N.O.C. blijkt niet geschikt te zijn, het lijkt er zelfs op dat er op korte termijn een vermeerdering optreedt.
2. Chloordaan geeft goede resultaten in Epe,

terwijl in Leeuwarden, waar een veel lagere concentratie werd gebruikt, ook een duidelijke vermindering is opgetreden. Soms komt men bij proeven voor verrassingen te staan, zoals het resultaat na drie maanden van het Chloordaan in Epe. In twee naast elkaar lig-

Bij de proef in Epe hebben enkele delen van het veld vlak voor de bespuiting een zodebezanding gekregen. Ter plaatse van de bespuiting met D.N.O.C. is dit zandlaagje weer bedekt door ongeveer 1 cm humeus zand (foto boven), omdat de wormen hier zeer actief bleven. Daar waar de chloordaan werd gespoten (foto onder), ligt het zand nog aan de oppervlakte zodat het gunstige effect van de bezanding behouden is gebleven.

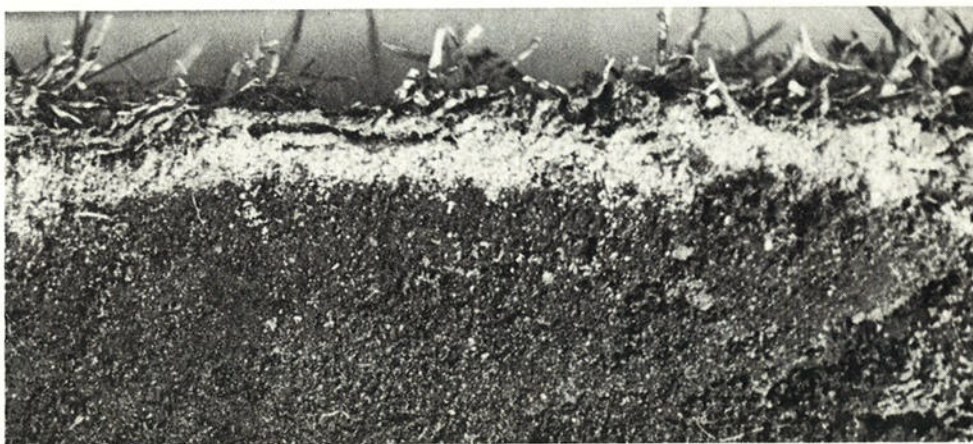
cm

0 —
1 —
2 —
3 —
4 —

cm

0 —
1 —
2 —
3 —
4 —

3. de bestrijding moet goed uitvoerbaar zijn; dat wil o.a. zeggen dat niet een zodanig middel – derris, kaliumpermanganaat e.d. – dient te worden gebruikt, dat de wormen naar boven komen en dus van het veld moeten worden verwijderd.

Proeven

Mede naar aanleiding van een artikel in het decembernummer van 1967 van het Tijdschrift besloten de heren Kerkhof, hoofd van de afdeling beplantingen van de gemeente Epe, en Adams, Grondtechnische Dienst KNVB, in Epe een proef te nemen waarbij wij onze medewerking verleenden. Daar het hier een proef betrof op zandgrond, leek het verstandig ook op klei een proef te nemen, omdat daar het probleem meestal nog sterker naar voren komt. Wij vonden de heer Bijkerk van de Dienst Sport en Recreatie in Leeuwarden bereid een strook van een veld, waarin veel wormen voorkomen, ter beschikking te stellen.

De heer Blaauwbroek van deze dienst voerde voor ons de tellingen uit. Wij hopen deze prettige vorm van samenwerking in de toekomst te mogen voortzetten. De proeven in Epe en Leeuwarden begonnen resp. in mei en september 1968.

De tijd van bestrijding en het aantal wormen.

De wormen zijn het meest actief in vochtige en niet te koude perioden; bestrijding zal dus het beste in voor- en najaar kunnen plaatsvinden. Met name in de winter worden bij de tellingen lage aantallen wormen aangetroffen. De telling van januari in Leeuwarden – vier maanden na het begin van de proef – laat dit zien. In feite zijn de wintermaanden niet geschikt voor tellingen.

Het aantal wormen dat per m² op een bepaald tijdstip voorkomt kan sterk wisselen. Om een indruk van deze wisselingen te krijgen werden op 16 september in Epe, vlak naast de vakken waarin Carbaryl, Undeen en Baygon gespoten zouden worden, tellingen gedaan. De gevonden aantallen waren 77, 95, 88, 124, 104, 105, 101 en 100. Geen sterke wisseling dus. Bij een der-

gelijke telling in Leeuwarden op 14 oktober werden wat grotere verschillen gevonden nl. 128, 41, 74, 35, 53, 71, 103, 82, 72 en 69. Een correlatie met meer of minder betreden plaatsen op het veld kon niet worden vastgesteld.

Middelen en hoeveelheden

Voor de proeven werden de volgende middelen gekozen:

D.N.O.C.

In de tuinbouw is het bekend, dat boomgaarden die geregeld met D.N.O.C. worden bespoten weinig wormen hebben.

Chloordaan en Heptachloor

Chloordaan wordt, zoals gezegd, in Engeland veel toegepast, maar heeft, evenals Heptachloor het nadeel dat het een gechloorde koolwaterstof is. Over de ongunstige eigenschappen van deze middelen is de laatste tijd veel geschreven – zie o.a. Landbouwkundig Tijdschrift 80; 206-214. Bij gebruik van deze middelen blijven de wormen echter in de grond, zodat ze niet door vogels worden opgegeten. Bovendien vindt de bestrijding plaats op een relatief klein oppervlak en ook niet elk jaar.

Het is te verwachten dat deze middelen op den duur uit de handel worden genomen, zodat we nu reeds hebben gezocht naar nieuwe middelen. Daarom zijn ook de volgende middelen in ons onderzoek betrokken:

Carbaryl, Undeen en Baygon

Dit zijn drie middelen die behoren tot de groep der carbamaten. De laatste twee zijn zeer nauw aan elkaar verwant. Baygon is in emulsievorm verkrijgbaar, Undeen en Carbaryl in poedervorm. Omdat de te gebruiken hoeveelheid van de middelen voor de bestrijding van regenwormen niet is vastgesteld, werd deze gekozen op advies van de handelaar of op grond van in de literatuur opgegeven hoeveelheden. Het aantal kilogrammen actieve stof wisselt hierdoor sterk. De tabel op pag. 186/187 geeft de gebruikte hoeveelheden en concentraties. Door een vergissing is in Leeuwarden een veel kleinere hoeveelheid Chloordaan toegediend dan de bedoeling was.

IR. F. J. STUURMAN EN H. A. KAMP

De regenwormen hebben een ongunstige invloed op de kwaliteit van de meeste nederlandse sportvelden.

De auteurs bespreken twee proeven met het doel meer bekendheid te geven aan de mogelijkheden van bestrijding van regenwormen.

Inleiding

Zoals in het artikel „De invloed van regenwormen op de toplaag van sportvelden” in het februari-nummer 1969 van het Tijdschrift is beloofd, komen wij thans terug op dit probleem en wij doen dat juist nu, omdat het voorjaar een geschikte tijd is voor de bestrijding van wormen.

Vooraf voor die velden, die een zandige bovenlaag hebben die nog weinig humus en klei bevat, maar waar het gevaar van „vervetting” bestaat door het door aardwormen naar boven brengen van kleirijk of humeus materiaal, is het van belang tot bestrijding over te gaan. De wormwerking doet op een zeer groot aantal vel-

Middel	Hoeveelheid handelsprodukt	Kg zuivere actieve stof per ha	Datum spuiten	Tellingen na:			
				2 wkn.	3 mnd.	4 mnd.	6 mnd.
EPE							
Blanco	—	—	—	30	30	56	29*
DNOC	Poeder 80% 1 kg op 100 l water op 1000 m ²	8	24/5	27*	25	70½	68*
Chloordaan	Emulsie 70% (910 g/l) 2 l op 100 l water op 1000 m ²	18,2	24/5	5*	1½	8 (1-15)	4*
				2 wkn.	2 mnd.		
Blanco	—	—	—	56	29		
Carbaryl	Poeder 50% 270 g op 15 l water op 150 m ²	9	16/9	1½	5*		
Undeen 0,2% 0,1%	Poeder 50% 30 g Poeder 50% 15 g op 15 l water op 150 m ²	1 0,5	16/9 16/9	34 41	19* 23*		
Baygon	Emulsie 20% (200 g/l) 150 cm ³ op 15 l water op 150 m ²	2	16/9	27½	24*		
Heptachloor	Emulsie 25% (250 g/l) 120 cm ³ op 15 l water op 150 m ²	2	1/10	—	5*		